

„Charakter prawny listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym”

Streszczenie

1. Podstawowym zadaniem omawianej pracy doktorskiej jest odpowiedź na pytanie, jaki jest charakter prawny listy wierzytelności. W związku z omawianym zagadnieniem nasuwają się pytania: jaki charakter prawny mają działania organów postępowania (syndyka i sędziego-komisarza) skutkujące stworzeniem listy wierzytelności; jaki jest charakter prawny listy wierzytelności na poszczególnych etapach jej powstawania, tj. w toku sporządzania przez syndyka, z chwilą przekazania listy sędziemu-komisarzowi, od daty obwieszczenia o sporządzeniu i przekazaniu listy sędziemu-komisarzowi oraz z chwilą jej zatwierdzenia przez sędziego-komisarza; czy liście wierzytelności można przypisać cechy orzeczenia sądowego, względnie, czy lista stanowi substytut takiego orzeczenia; a jeśli tak, to w którym momencie lista nabiera cech orzeczenia – czy już na etapie działań syndyka, czy też dopiero wskutek czynności sędziego-komisarza.

Aby ustalić, czy lista wierzytelności ma charakter choćby zbliżony do orzeczenia sądowego, konieczne było zbadanie, po pierwsze, czy przybiera ona formę orzeczenia, po drugie, czy treść listy jest równoznaczna z treścią orzeczenia. Jeżeli odpowiedź na powyższe pytania byłaby twierdząca, należy wskazać w którym momencie lista nabiera cech orzeczenia i kto jest organem wydającym to orzeczenie. W związku z zakresem działania syndyka i sędziego-komisarza nasuwało się również pytanie, czy działania sędziego-komisarza w przedmiocie listy wierzytelności stanowią formę wydania orzeczenia odnośnie umieszczenia danej wierzytelności na liście czy też weryfikacji suwerennej decyzji lub orzeczenia syndyka, podjętego wcześniej odnośnie danej wierzytelności.

Rozważania mające na celu udzielenie odpowiedzi na powyższe pytania, przeprowadzone zostały dwuetapowo. W pierwszej kolejności należało dokonać ustaleń natury ogólnej, dotyczących charakteru czynności skutkujących powstaniem listy wierzytelności. Mowa tu zarówno o czynnościach technicznych, jak i merytorycznych. W drugiej kolejności przeprowadzona została szczegółowa analiza charakteru prawnego listy na poszczególnych etapach jej tworzenia.

2. Rozważań odnośnie ^{do} charakteru prawnego listy wierzytelności nie dałoby się przeprowadzić bez szczegółowego omówienia procesu tworzenia tej listy. W toku pracy przeanalizowane zostały: charakter prawny zgłoszenia wierzytelności, postępowanie w przedmiocie rozpoznania zgłoszenia, charakter prawny sprzeciwu od listy wierzytelności,

charakter postępowania w przedmiocie rozpoznania sprzeciwu, a także skutki prawne wywierane przez sporządzoną i zatwierdzoną listę wierzytelności – zarówno w ramach postępowania upadłościowego, jak i wykraczające poza ramy tego postępowania.

3. W ramach przeprowadzonych rozważań dokonana została także pogłębiona analiza siatki pojęciowej funkcjonującej na gruncie ustawy Prawo upadłościowe. Rozważania dotyczące charakteru prawnego listy wierzytelności należało bowiem poprzedzić analizą znaczenia pojęcia „listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym”, jak również pojęć pokrewnych z zakresu prawa zobowiązań. Aby omówić znaczenie pojęcia listy wierzytelności, konieczne było uprzednie omówienie znaczenia oraz zakresu terminów „wierzytelności” i „wierzyciela”, a także „długu” i „dłużnika”. Pojęcia te tworzą bowiem desygnat podmiotowy i przedmiotowy listy wierzytelności. Konieczne było także omówienie następujących pojęć: „zobowiązania”, „świadczenia”, „roszczenia”, „należności”. Prawo upadłościowe operuje bowiem wszystkimi tymi terminami.

4. Nie da się także pominąć faktu, że w ostatnich latach ustawa Prawo upadłościowe była przedmiotem bardzo istotnych zmian legislacyjnych. Analiza przyczyn, zakresu i charakteru tych zmian w zakresie dotyczącym tematyki pracy, była również przedmiotem rozważań zawartych w omawianej pracy.

5. Zasadniczą metodą badawczą użytą w ramach dysertacji była metoda dogmatyczna, obejmująca analizę obowiązujących przepisów prawa materialnego i prawa procesowego, relewantnej polskiej literatury oraz orzecznictwa. Wybór metody dogmatycznej jest pochodną faktu, iż praca ma zasadniczo charakter rozprawy teoretycznej.

Zastosowanie znalazła również metoda prawnoporównawcza obejmująca analizę aktualnych rozwiązań dotyczących tworzenia listy wierzytelności obowiązujących w Niemczech i Austrii oraz analizę historyczną, obejmującą ewolucję rozwoju modeli tworzenia listy wierzytelności w Polsce, jak również w Niemczech i Cesarstwie Austro-Węgierskim.

6. Rozprawa składa się z wprowadzenia oraz pięciu rozdziałów. Rozdział 1. poświęcony został analizie pojęcia wierzytelności w doktrynie prawa cywilnego; relacji pomiędzy pojęciami „zobowiązania”, „wierzytelności”, „świadczenia”, „roszczenia”, „długu” i „odpowiedzialności” na gruncie prawa cywilnego; pojęciu „wierzytelności” i „należności” na gruncie ustawy Prawo upadłościowe; wreszcie analizie pojęć „wierzytelności upadłościowej” i „wierzytelności masy upadłości”.

Rozważania zawarte w rozdziale 2. stanowią niezbędne dopełnienie rozważań objętych rozdziałem poprzedzającym. Obejmują one omówienie charakterystyki pojęcia „wierzyciela”

w prawie cywilnym; analizę pojęć „wierzyciela” i „wierzyciela upadłościowego” na gruncie prawa upadłościowego, a także omówienie statusu procesowego wierzyciela upadłościowego.

W rozdziale 3. omówione zostały szczegółowo: proces powstawania listy wierzytelności, w tym charakter prawny zgłoszenia wierzytelności oraz charakter i rodzaj postępowania w przedmiocie rozpatrzenia zgłoszenia wierzytelności. W tymże rozdziale omówiono także inne sposoby dochodzenia wierzytelności w toku postępowania upadłościowego, takie jak powództwo przeciwko syndykowi o zapłatę wierzytelności upadłościowej *sensu stricto* (powstałej przed ogłoszeniem upadłości) i powództwo wytoczone przeciwko upadłemu po ogłoszeniu upadłości.

Rozdział 4. obejmuje zasadnicze rozważania na temat charakteru prawnego listy wierzytelności. Rozważania zawarte w omawianym rozdziale rozpoczyna analiza pojęcia „powstawania (sporządzania, ustalania) listy wierzytelności”. Omówione zostają także: aspekt techniczny oraz aspekt merytoryczny sporządzania listy wierzytelności przez syndyka, skutki związane z przekazaniem listy przez syndyka sędziemu-komisarzowi, a także skutki następujące z chwilą obwieszczenia o jej sporządzeniu i przekazaniu sędziemu-komisarzowi. Dopelnieniem rozważań jest omówienie zmiany charakteru listy wierzytelności z chwilą zatwierdzenia listy przez sędziego-komisarza.

W rozdziale 5. omówione zostały możliwości zmian i uzupełnień treści listy wierzytelności po jej zatwierdzeniu przez sędziego-komisarza, a także wpływ tych zmian i uzupełnień na charakter prawny sporządzonej i zatwierdzonej listy wierzytelności.

7. Jak wynika z przeprowadzonych rozważań, pojęcie wierzytelności na gruncie ustawy Prawo upadłościowe ma znaczenie szersze, niż w prawie cywilnym. W prawie cywilnym pojęcie wierzytelności związane jest z zobowiązaniami stosunkami prawnymi. Natomiast do wierzytelności upadłościowych zaliczamy nie tylko wierzytelności cywilnoprawne (w tym ze stosunków pracy i ze stosunków prawa rodzinnego), ale także należności mające źródło w stosunkach publicznoprawnych. Całość wierzytelności wynikających z powyższych stosunków określa się mianem wierzytelności upadłościowych, ponieważ podlegają one zaspokojeniu z masy upadłości.

Na wierzytelności upadłościowe składają się wierzytelności od upadłego, powstałe przed dniem ogłoszenia upadłości oraz wierzytelności w stosunku do masy upadłości, powstałe po ogłoszeniu upadłości, których źródłem są co do zasady czynności syndyka.

Podstawowym sposobem zaspokojenia wierzytelności upadłościowych jest udział w ogólnym planie podziału funduszy masy upadłości. Omawiany sposób zaspokojenia

przybiera formę wypłaty wierzycielom przez syndyka sumy pieniężnej (świadczenia pieniężnego).

Do innych sposobów zaspokojenia z masy upadłości zalicza się: zaspokojenie wierzyciela masy upadłości w trybie art. 343 ust. 1 pr.up. w miarę wpływu do masy upadłości stosownych sum; podział sum uzyskanych ze zbycia przedmiotów obciążonych rzeczowo (sposób zaspokajania związany z osobami uprawnionymi z tytułu hipoteki, zastawu, zastawu rejestrowego, zastawu skarbowego, hipoteki morskiej); zaspokojenie wierzyciela osobistego przez umorzenie wzajemnych wierzytelności w drodze potrącenia; przejęcie na własność lub sprzedaż przez zastawnika zastawu rejestrowego przedmiotu zastawu (szczególny sposób zaspokojenia przysługujący w pewnych okolicznościach wierzycielom uprawnionym z tytułu zastawu rejestrowego); przejęcie ruchomości na własność przez wierzyciela z jednoczesnym zaliczeniem na poczet ceny nabycia wierzytelności przysługującej danemu wierzycielowi (szczególny sposób zaspokojenia dotyczący ruchomości, których nie można zbyć z zachowaniem przepisów Prawa upadłościowego).

Zaspokojeniu z masy upadłości podlegają nie tylko wierzytelności upadłościowe, ale także wyjątkowo inne prawa i roszczenia majątkowe należne od upadłego. Do praw i roszczeń majątkowych podlegających zaspokojeniu z masy upadłości zaliczamy roszczenia o wyłączenie przedmiotu z masy upadłości, a także prawa rzeczowe oraz prawa osobiste i roszczenia ciężące na nieruchomości, o ile wygasają one z chwilą sprzedaży nieruchomości przez syndyka.

Cechą wspólną wierzytelności oraz innych praw podlegających zaspokojeniu w postępowaniu upadłościowym jest ich majątkowy charakter. Kierowane w stosunku do upadłego roszczenia niemajątkowe nie podlegają zaspokojeniu z masy upadłości i pozostają poza zakresem postępowania upadłościowego.

8. Odnośnie do pojęcia „wierzyciela upadłościowego”, to wierzycielem upadłościowym jest każdy podmiot, któremu przysługuje wierzytelność upadłościowa. Każdy wierzyciel upadłościowy jest uprawniony do zaspokojenia swojej wierzytelności z masy upadłości. Wierzyciele upadłościowi nie są jedyną kategorią podmiotów uprawnionych do zaspokojenia z masy upadłości. Prawo takie służy też tzw. osobom trzecim w postępowaniu upadłościowym. Osoby te posiadają uprawnienie do zaspokojenia swojego prawa i roszczenia z określonego, ściśle związanego z danym prawem (roszczeniem) składnika masy upadłości, jednak prawo (roszczenie) osoby trzeciej nie jest wierzytelnością upadłościową.

Do wierzycieli upadłościowych zaliczamy wierzycieli cywilnoprawnych oraz wierzycieli publicznoprawnych. Zaliczenie do grona wierzycieli upadłościowych także

wierzycieli publicznoprawnych oznacza, że pojęcie wierzyciela upadłościowego ma szerszy zakres, niż pojęcie wierzyciela na gruncie prawa cywilnego.

Do tzw. osób trzecich w postępowaniu upadłościowym należą osoby uprawnione do żądania wyłączenia danego składnika majątkowego z masy oraz osoby, którym przysługują prawa oraz prawa osobiste i roszczenia wygasające z chwilą sprzedaży nieruchomości.

9. Podstawowym sposobem dochodzenia od upadłego wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości (wierzytelności upadłościowych *sensu stricto*) jest zgłoszenie wierzytelności na listę. Po ogłoszeniu upadłości, za wyjątkiem ściśle określonych ustawowo przypadków, dochodzenie wspomnianych wierzytelności w drodze procesu sądowego staje się niedopuszczalne.

Zgłoszenie wierzytelności inicjuje postępowanie w przedmiocie rozpatrzenia tego zgłoszenia. Postępowanie to zasadniczo nie ma spornego charakteru. Udział w postępowaniu w przedmiocie rozpatrzenia zgłoszenia wierzytelności biorą wierzyciel, upadły i syndyk, choć ich pozycja oraz zakres uprawnień i obowiązków różnią się od siebie.

Postępowanie w przedmiocie rozpoznania zgłoszenia ma w stosunku do postępowania upadłościowego autonomiczny charakter. Omawiane postępowanie posiada cechy szczególne, odróżniające je od innych postępowań cywilnych. Zaliczamy do nich: szczególną formę pisma inicjującego postępowanie (zgłoszenia wierzytelności); udział syndyka jako podmiotu o szczególnej pozycji w postępowaniu; brak kontradiktoryjności postępowania; uproszczony tryb badania zgłoszenia wierzytelności od strony merytorycznej; unikalną formę i charakter wydawanego rozstrzygnięcia (lista wierzytelności).

Z racji wyżej wymienionych cech szczególnych postępowanie w przedmiocie rozpoznania zgłoszenia wierzytelności jest postępowaniem *sui generis*, charakterystycznym dla ustawy Prawo upadłościowe. Nie jest to ani proces cywilny, ani postępowanie nieprocesowe.

Można wyróżnić następujące etapy postępowania w przedmiocie rozpoznania zgłoszenia wierzytelności. W pierwszym etapie zgłoszenie podlega kontroli formalnej przez sędziego-komisarza (art. 241 pr.up.). Po zweryfikowaniu zgłoszenia od strony formalnej sędzia-komisarz przekazuje zgłoszenie syndykowi, który dokonuje sprawdzenia (ustalenia) wierzytelności będącej przedmiotem zgłoszenia. Po sprawdzeniu wierzytelności (art. 243 pr.up.) syndyk podejmuje decyzję w przedmiocie umieszczenia, bądź odmowy umieszczenia wierzytelności na liście. W wyniku sprawdzenia wszystkich zgłoszonych wierzytelności i podjęcia decyzji o ich uznaniu, bądź odmowie uznania na liście, syndyk sporządza listę wierzytelności (art. 244 pr.up.). Po sporządzeniu listy syndyk przekazuje ją sędziemu-komisarzowi, który zarządza obwieszczenie informacji o jej sporządzeniu i zamieszczenie w

Rejestrze (art. 255 pr.up.). Wyżej wymienione czynności składają się na postępowanie w przedmiocie rozpoznania zgłoszenia wierzytelności.

W dalszej kolejności, po sporządzeniu i publikacji listy wierzytelności, umieszczenie, bądź odmowa umieszczenia na niej wierzytelności będącej uprzednio przedmiotem zgłoszenia może być przedmiotem sprzeciwu od listy wierzytelności (art. 256 ust. 1 pr.up.) oraz ewentualnego zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza w przedmiocie uwzględnienia, bądź oddalenia sprzeciwu (art. 259 ust. 2 pr.up.). Po rozpoznaniu sprzeciwów, tak skorygowana lista wierzytelności podlega zatwierdzeniu przez sędziego-komisarza (art. 250 ust. 1-3 pr.up.), który zarówno przed zatwierdzeniem, jak i po zatwierdzeniu jest władny dokonać na niej zmian lub uzupełnień (art. 261 pr.up.).

Całość wyżej wymienionych czynności – zarówno tych dokonywanych w toku postępowania w przedmiocie rozpoznania zgłoszenia wierzytelności, jak i następujących po sporządzeniu i publikacji listy wierzytelności – składa się na proces sporządzania listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.

10. Występujący w Prawie upadłościowym z 2003 r. model sporządzania listy wierzytelności ma charakter unikalny. Na poszczególnych etapach sporządzania charakter prawny tworzonej listy wierzytelności ulega istotnym przekształceniom.

Na etapie sporządzania przez syndyka lista wierzytelności ma dwojaki charakter. Sporządzenie listy ma przede wszystkim charakter techniczny i skutkuje sporządzeniem zestawienia (tabeli) zawierającego wykaz wierzytelności w stosunku do upadłego. Jednak do prawidłowego sporządzenia listy od strony technicznej niezbędne jest podjęcie przez syndyka decyzji merytorycznych. W stosunku do każdej zgłoszonej wierzytelności syndyk musi podjąć decyzję o uznaniu, bądź odmowie uznania na liście. Dlatego też lista wierzytelności sporządzona przez syndyka jest także czynnością procesową o charakterze decyzyjnym i merytorycznym. Czynność ta nie posiada jednak charakteru orzeczenia sądowego, ponieważ syndyk nie posiada kompetencji orzeczniczych.

Charakter prawny listy wierzytelności ulega zmianie po przekazaniu jej sędziemu-komisarzowi. Stosownie do treści art. 221 ust. 1 - 3 pr.up., po otrzymaniu listy od syndyka sędzia-komisarz wydaje zarządzenie o obwieszczeniu informacji o sporządzeniu i złożeniu listy przez syndyka oraz zamieszczeniu treści listy w Rejestrze. Przeprowadzone rozważania prowadzą do wniosku, że po otrzymaniu listy wierzytelności od syndyka, a przed zarządzeniem o umieszczeniu jej w Rejestrze, sędzia-komisarz weryfikuje treść listy od strony merytorycznej, a w razie stwierdzenia konieczności wprowadzenia zmian do jej treści, zwraca syndykowi

przekazaną mu listę wraz z wydanym w trybie art. 152 ust. 1 pr.up. zarządzeniem nakazującym syndykowi wprowadzenie określonych zmian na liście.

Skoro przed publikacją listy wierzytelności w Rejestrze sędzia-komisarz weryfikuje merytorycznie jej treść oraz decyduje o wprowadzeniu ewentualnych zmian, to zamieszczenie listy wierzytelności w Rejestrze skutkuje istotną zmianą jej charakteru prawnego. Z chwilą zamieszczenia listy wierzytelności w Rejestrze mamy do czynienia z orzeczeniem sędziego-komisarza. Upublicznienie listy poprzez zamieszczenie jej treści w Rejestrze można uznać za swoiste „ogłoszenie orzeczenia”. Orzeczenie to jest zaskarżalne, przysługuje bowiem od niego środek zaskarżenia w postaci sprzeciwu od listy wierzytelności.

Orzeczenie sędziego-komisarza, w postaci zamieszczonej w Rejestrze listy wierzytelności, jest czynnością jurysdykcyjną. Zamieszczona w Rejestrze lista wierzytelności zalicza się do innych niż wymiar sprawiedliwości czynności z zakresu ochrony prawnej, ponieważ zgodnie z art. 154 pr.up. sędzia-komisarz w zakresie swych czynności ma prawa i obowiązki sądu i przewodniczącego.

11. Po sporządzeniu i publikacji w Rejestrze, a następnie rozpoznaniu wszystkich sprzeciwów od listy lub – o ile sprzeciwów nie wniesiono – po upływie terminu do ich wniesienia, lista wierzytelności podlega zatwierdzeniu przez sędziego-komisarza. Zatwierdzenie listy wierzytelności przez sędziego-komisarza ma charakter wyłącznie formalny. Przed wydaniem postanowienia o zatwierdzeniu listy sędzia-komisarz nie weryfikuje treści listy wierzytelności od strony merytorycznej. W związku z tym zatwierdzenie przez sędziego-komisarza nie ma wpływu na charakter prawny listy wierzytelności jako czynności procesowej. Po zatwierdzeniu listy wierzytelności pozostaje ona orzeczeniem sędziego-komisarza.

Zatwierdzenie listy wierzytelności wywiera określone skutki prawne, które można podzielić na skutki w postępowaniu upadłościowym oraz skutki, które wykraczają poza zakres tego postępowania. Jeśli chodzi o skutki prawne w postępowaniu upadłościowym, to zatwierdzenie listy potwierdza, że jest ona niezaskarżalna (prawomocność formalna). Wierzycielowi, którego wierzytelność znalazła się na zatwierdzonej liście, przysługuje prawo do zaspokojenia się z masy upadłości. Natomiast skutki wywierane przez zatwierdzoną listę wierzytelności jedynie w ograniczonym stopniu wykraczają poza postępowanie upadłościowe. W szczególności ustalenie i umieszczenie wierzytelności na liście w postępowaniu upadłościowym nie wywiera skutku powagi rzeczy osądzonej.

12. Zarówno po zatwierdzeniu przez sędziego-komisarza, jak i przed zatwierdzeniem lista wierzytelności może podlegać zmianom i uzupełnieniom. Zmiany lub uzupełnienia w treści listy mogą nastąpić na cztery następujące sposoby. Po pierwsze, zmiana treści listy

następuje w przypadku zgłoszenia przez wierzyciela wierzytelności po sporządzeniu i przekazaniu przez syndyka listy wierzytelności sędziemu-komisarzowi (choć przed zatwierdzeniem ostatecznego planu podziału funduszków masy upadłości). W takim przypadku syndyk sporządza tzw. uzupełnienie listy wierzytelności (art. 262 ust. 1 pr.up.). Po drugie, do zmiany treści listy dochodzi w przypadku wydania przez sędziego-komisarza postanowienia w trybie art. 261 pr.up. o umieszczeniu (wpisaniu na listę) wierzytelności, która winna zostać na niej umieszczona z urzędu. Po trzecie, zmiany w treści listy następują w przypadku wydania przez sędziego-komisarza w trybie art. 261 pr.up. postanowienia o wykreśleniu z niej wierzytelności, która nie istnieje. Po czwarte wreszcie, lista wierzytelności może ulec sprostowaniu z urzędu stosownie do prawomocnych orzeczeń (art. 262 ust. 2 pr.up.). Dokonane ewentualnie w wyżej wymienionych trybach zmiany i uzupełnienia listy wierzytelności nie wpływają jednak na jej charakter prawny.

De lege lata zmiany listy wierzytelności mogą nastąpić również po zatwierdzeniu listy przez sędziego-komisarza. Uprawnienie sędziego-komisarza do dokonywania zmian na liście po jej zatwierdzeniu zostało w nauce poddane słusznej krytyce z uwagi na fakt, że takie działanie stawia pod znakiem zapytania jurystyczny sens instytucji zatwierdzenia listy, a także powoduje, że zatwierdzenie nie daje uczestnikom postępowania pewności, że uznanie (odmowa uznania) określonych wierzytelności na liście są definitywne. *De lege ferenda* postulować należy przyznanie sędziemu komisarzowi kompetencji do ewentualnej zmiany treści listy z urzędu tylko do momentu zamieszczenia listy w Rejestrze. Na późniejszym etapie postępowania sędzia-komisarz nie miałby prawa ingerencji w treść listy, za wyjątkiem jedynie sytuacji, o których zmiana treści listy następuje wskutek wydania przez sąd prawomocnego orzeczenia (art. 262 ust. 2 pr.up.).

Spośród wymienionych powyżej sposobów zmian i uzupełnień listy wierzytelności, najczęściej spotykana jest zmiana dokonana wskutek rozpatrzenia sprzeciwu od listy wierzytelności. Sprzeciw od listy wierzytelności jest środkiem zaskarżenia, który przysługuje od orzeczenia sędziego-komisarza, jakim jest lista wierzytelności od chwili jej zamieszczenia w Rejestrze. Instytucja sprzeciwu od listy – podobnie jak lista wierzytelności – występuje jedynie w postępowaniu upadłościowym. Sprzeciw od listy wierzytelności zalicza się do szczególnych środków zaskarżenia. Cechuje się suspensywnością i brakiem dewolutywności.

Złożenie sprzeciwu od listy wierzytelności inicjuje postępowanie w przedmiocie rozpoznania sprzeciwu. Postępowanie to jest postępowaniem wpadkowym w ramach postępowania upadłościowego. Organem, przed którym toczy się postępowanie, jest sędzia-komisarz. Uczestnikami postępowania w przedmiocie rozpatrzenia sprzeciwu od listy

wierzytelności są wierzyciel składający sprzeciw; wierzyciel, którego wierzytelności sprzeciw dotyczy, upadły oraz syndyk. Nadanie syndykowi statusu uczestnika wynika z tego, że o ile na etapie postępowania w przedmiocie rozpoznania zgłoszenia wierzytelności wynik tego postępowania pozostawał dla syndyka obojętny, to w postępowaniu dotyczącym sprzeciwu od listy wierzytelności syndyk broni swojej decyzji w przedmiocie uznania, bądź odmowy uznania wierzytelności na liście.

W odróżnieniu od postępowania zainicjowanego zgłoszeniem wierzytelności, postępowanie w przedmiocie rozpoznania sprzeciwu ma charakter sporny. Przedmiotem sprzeciwu jest żądanie zmiany treści listy wierzytelności. Pomiedzy podmiotem składającym sprzeciw od listy a syndykiem dochodzi do sporu w przedmiocie zasadności zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym wierzytelności objętej sprzeciwem od listy. Omawiane postępowanie ma również kontrydiktoryjny charakter. Dysponentami postępowania dowodowego w toku rozpoznawania sprzeciwu są uczestnicy, tj. wierzyciel, upadły i syndyk. Organ rozpoznający sprzeciw, tj. sędzia-komisarz, dopuszcza dowód z urzędu tylko w wyjątkowych sytuacjach, podobnie jak to ma miejsce w procesie cywilnym.

Postępowanie w przedmiocie rozpatrzenia sprzeciwu od listy wierzytelności posiada określone cechy szczególne, które odróżniają je od postępowania apelacyjnego czy zażaleniowego, uregulowanych w Kodeksie postępowania cywilnego. Mowa tu w szczególności o licznych ograniczeniach i obostrzeniach dotyczących postępowania dowodowego, a także ograniczeniu zasady bezpośredniości.

13. Dokonana Ustawą upadłościową z 2003 r. zmiana modelu tworzenia listy wierzytelności budzi wątpliwości odnośnie do zakresu kognicji i kompetencji syndyka i sędziego-komisarza. Mowa tu o tym, że w okresie obowiązywania Prawa upadłościowego z 1934 r. syndyk sporządzał „projekt listy wierzytelności”, który następnie składał sędziemu-komisarzowi. Lista wierzytelności powstawała z chwilą wydania przez sędziego-komisarza postanowienia, którego przedmiotem było uznanie lub odmowa uznania w całości lub w części zgłoszonych wierzytelności. Natomiast obecnie, jak stanowi art. 244 pr.up., listę wierzytelności sporządza syndyk, który następnie przekazuje ją sędziemu-komisarzowi.

Skoro jednak sędzia-komisarz nie jest władny sporządzić listy bez udziału syndyka, a jednocześnie działania syndyka nie wywołują w postępowaniu upadłościowym żadnego skutku prawnego bez czynności sędziego-komisarza, to zasadne jest przyjęcie, że pomimo wprowadzenia w 2003 r. regulacji art. 244 pr.up., syndyk nadal przygotowuje jedynie projekt listy, natomiast projekt ten staje się listą wierzytelności dopiero po jego weryfikacji merytorycznej przez sędziego-komisarza, a następnie zarządzeniu o umieszczeniu listy w

Rejestrze. Wydaje się, że treść art. 244 pr.up., z której wynika, że syndyk sporządza listę wierzycieli, jest wynikiem uchybienia ustawodawcy, które to uchybienie *de lege ferenda* winno zostać skorygowane.

---

mgr Wojciech Piłat